

Enligt distribution

Mätning av elleveranser och uppskattning av mätuppgifter

Energimyndighetens behörighet

Energimyndigheten (nedan också myndigheten) har enligt 106 § i elmarknadslagen (588/2013) till uppgift att övervaka efterlevnaden av elmarknadslagen samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och de myndighetsföreskrifter och tillståndsbeslut som meddelats med stöd av den. Tillsynen regleras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013; tillsynslagen).

Enligt 6 § 2 punkten i tillsynslagen ska Energimyndigheten säkerställa att innehavarna av el- och naturgasnät samt andra företag inom el- och naturgasbranschen fullgör sina skyldigheter enligt den nationella lagstiftningen och unionens lagstiftning.

Lagstiftning som berör ärendet

Elmarknadslag (588/2013)

Enligt 1 § 1 mom. i elmarknadslagen är syftet med lagen att säkerställa förutsättningar för att den nationella och regionala elmarknaden och Europeiska unionens inre elmarknad ska fungera effektivt, säkert och miljömässigt hållbart, så att slutförbrukarna kan garanteras en god elleveranssäkerhet, konkurrenskraftiga elpriser och skäliga principer för tjänsterna. De främsta metoderna för att uppnå detta är att trygga en sund och fungerande ekonomisk konkurrens vid produktion och leverans av el samt att upprätthålla skäliga och jämlika principer för tjänsterna inom elnätsverksamheten.

Enligt 3 § 1 punkten i elmarknadslagen avses med elnät en för elöverföring eller eldistribution avsedd helhet som bildas av till varandra anslutna elledningar, transformator- och kopplingsstationer och andra elanläggningar och elutrustningar, system och program för användning av elnätet och produktion av elnätstjänster.

Enligt 18 § i elmarknadslagen ska nätinnehavaren tillhandahålla parterna på elmarknaden sina elnätstjänster på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Tjänster får inte tillhandahållas på villkor som är ogrundade eller som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln.

Enligt 19 § i elmarknadslagen ska nätinnehavaren för att garantera sina nätanvändare tillgång på el av tillräckligt god kvalitet upprätthålla, driva och utveckla sitt elnät och förbindelserna till andra nät i enlighet med de föreskrivna kraven på elnätsverksamhet och nätanvändarnas rimliga behov.

Enligt 22 § 1 mom. i elmarknadslagen ska nätinnehavaren ordna den mätning av elleveranser i sitt nät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och deras anmälan till parterna på elmarknaden. Enligt moment 3 i paragrafen ska nätinnehavaren vid ordnandet av mätjänster verka för att nätanvändarna använder el effektivt och sparsamt och främja möjligheterna att styra elförbrukningen.

Enligt 57 § i elmarknadslagen ska distributionsnätinnehavaren fakturera för distributionsnätanvändares faktiska förbrukning minst fyra gånger om året. När det gäller annan än timmätningsapparat får fakturering ske utifrån slutförbrukarens mätaravläsning. Distributionsnätinnehavaren får emellertid fakturera för uppskattad förbrukning eller fakturera ett fast belopp, om faktureringen grundar sig på slutförbrukarens mätaravläsning och denne inte har meddelat mätvärdena för faktureringsperioden i fråga eller om driftstället inte har försetts med mätapparat. Faktureringen får grunda sig på uppskattad förbrukning också i det fall att elförbrukningen inte kunnat mätas på grund av fel i mätapparaturen eller att mätuppgifterna inte varit tillgängliga på grund av störningar i dataöverföringen från fjärravläsningsapparaturen.

Enligt 75 e § i elmarknadslagen ska nätinnehavaren till slutförbrukare och elproducenter eller till en aktör de har utsett lämna en kopia av de mät- och förbrukningsuppgifter avseende slutförbrukarens eller elproducentens egen elförbrukning och elproduktion, som nätinnehavaren samlat in med mätutrustningen på driftstället. Uppgifterna ska lämnas i maskinläsbart standardformat som lätt kan redigeras, per driftsställe eller per mätning.

Statsrådets förordning om utredning och mätning av elleveranser (767/2021; mätförordningen)

Enligt 4 kap. 6 § i mätförordningen ska en distributionsnätinnehavare som har ett distributionsnät i sin besittning för balansavräkningen meddela enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln distributionsnätinnehavarens sådana elleveranser inom mätområdet vilka omfattas av timvis mätning och kvartsvis mätning samt elleveranser som beräknats i enlighet med förfarandet med typbelastningskurva per eldriftsställe eller per mätning.

Enligt 6 kap. 8 § ska timmätningsapparaturen på ett eldriftsställe avläsas minst en gång per dygn.

Enligt 6 kap. 10 § har distributionsnätinnehavaren rätt att uppskatta eldriftsställets elförbrukning utgående från eldriftsställets tidigare elförbrukning, om

- 1) någon avläsning av mätapparaturen inte har kunnat utföras på grund av ett fel i mätapparaturen,
- 2) mätuppgifterna inte finns tillgängliga på grund av en störning i dataöverföringen för den fjärravläsbara mätapparaturen,
- 3) slutförbrukaren har ansvaret för avläsning av mätapparaturen, och denne inte har meddelat det avlästa värdet för faktureringsperioden i fråga,

- 4) mätapparaturen är placerad så att nätinnehavaren inte har tillträde till den och slutförbrukaren inte inom en skälig frist, som nätinnehavaren har ställt, har lämnat nätinnehavaren det avlästa värdet efter att nätinnehavaren begärt uppgift om värdet.

Distributionsnätsinnehavaren ska offentliggöra en redogörelse för den metod som den tillämpar vid uppskattningen av elförbrukningen på ett eldriftsställe.

Enligt 6 kap. 11 § i mätförordningen kan nätinnehavaren komma överens med elanvändaren och elleverantören om avläsning av mätapparaturen på ett sätt som kompletterar denna förordning.

Arbets- och näringsministeriets förordning om det informationsutbyte som ska tillämpas vid handeln med el och vid utredning av elleveranser (839/2021)

Enligt 3 kap. 11 § i arbets- och näringsministeriets förordning ska distributionsnätinnehavaren i fråga om sitt mätområde meddela enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln de uppgifter som avses i 4 kap. 6 § i statsrådets förordning enligt följande:

- 1) preliminära uppgifter om leveranserna före klockan 24 dagen efter leveransdagen,
- 2) slutliga uppgifter om leveranserna före klockan 24 den elfte dagen efter leveransdagen.

Om den mätuppgift som avses i 1 mom. 1 punkten inte finns tillgänglig, ska uppgiften meddelas utifrån distributionsnätinnehavarens uppskattning inom fem dagar från den tidpunkt som mätuppgiften saknas för.

Problem vid mätning av elleveranser

Energimyndigheten har upptäckt problem med distributionsnätinnehavarnas mätning av elleveranser, då myndigheten har kontaktats flera gånger i frågan av distributionsnätinnehavarnas kunder. Återkommande i dessa kontakter är att det är oklart vad den uppskattade mätningen av elleveranser grundar sig på samt hur länge mätningen kan grunda sig på en uppskattning, med hänsyn till vad som regleras i 6 kap. 8 § i mätförordningen. Energimyndigheten har i sina utredningar upptäckt betydande skillnader i hur distributionsnätinnehavarna vidtar åtgärder i situationer där man inte fått kontakt med mätaren på grund av en störning i dataöverföringen eller något annat fel i mätapparaturen. Myndigheten anser det därför nödvändigt att vägleda distributionsnätinnehavarna i tolkningen av lagstiftningen kring mätning av elleveranser.

Energimyndighetens syn på uppskattad mätning av elleveranser och åtgärder som erfordras av distributionsnätinnehavarna

I enlighet med ovanstående möjliggör elmarknadslagstiftningen en uppskattad mätning av elleveranser utgående från föregående förbrukning i de situationer som

regleras separat. Faktureringen kan också grunda sig på sagda uppskattning. Energimyndigheten anser dock att uppskattningen baserat på lagstiftningen ska betraktas som ett tillfälligt undantag som inte får bli orimligt långt för kunden.

Enligt Energimyndighetens syn ska kunden i princip ha tillgång till de avlästa uppgifterna från mätaren på sitt eldriftsställe, såsom regleras i elmarknadslagen. Därmed ska distributionsnätinnehavarna lösa problem vid mätningen utan oskäligt dröjsmål. Distributionsnätinnehavarna ska i praktiken därmed vidta åtgärder för att utreda orsakerna till problemen med mätningen av elleveranser och genomföra nödvändiga åtgärder för att lösa problemet. Om det till exempel inte går att få kontakt med mätaren trots flera försök ska nätinnehavaren på andra sätt eller i samarbete med kunden sträva efter att säkerställa de faktiska förbrukningsvärdena i elmätaren för den period för vilken det inte gått att läsa av mätuppgifterna.

Energimyndigheten anser det rimligt att distributionsnätinnehavaren omedelbart och senast inom ramen för den uppskattningsskyldighet som regleras i 3 kap. 11 § 2 mom. i arbets- och näringsministeriets förordning vidtar åtgärder för att utreda problemen med avläsningen av mätaren, då distributionsnätinnehavaren ska anses ha blivit medveten om störningen i mätningen senast inom fem dagar till följd av det som regleras i förordningen.¹ Myndigheten konstaterar att det är tydligt att själva problemet däremot inte nödvändigtvis löses inom sagda period, utan distributionsnätinnehavaren ska efter att ha blivit medveten om problemet utan dröjsmål vidta åtgärder för att utreda saken och slutligen avhjälpa den, till exempel genom att boka in ett servicebesök till mätaren eller kontakta kunden. Det ska alltså inte enbart vara upp till kunden att reda ut saken. Energimyndigheten konstaterar i samband med detta att distributionsnätinnehavaren kan förväntas att på eget initiativ och tillräckligt aktivt informera om störningar, och i sista hand att svara på kundens förfrågningar om uppskattningen av förbrukningen i god tid. Myndigheten påminner att distributionsnätinnehavaren enligt kraven i 6 kap. 10 § i mätförordningen även ska offentliggöra en redogörelse för den metod som den tillämpar vid uppskattningen av elförbrukningen på ett eldriftsställe.

Eftersom huvudregeln i elmarknadslagstiftningen är en mätning som grundar sig på den faktiska förbrukningen och det av lagstiftningen vidare följer att nätinnehavaren vid ordnandet av mättjänster ska verka för att nätanvändarna använder el effektivt och sparsamt och främja möjligheterna att styra elförbrukningen, anser Energimyndigheten att distributionsnätinnehavaren i sista hand ska verka för att de aktuella förbrukningsuppgifterna läses av manuellt i eldriftsställets mätare inom ramen för dess minneskapacitet i situationer där det inte går att återställa fjärravläsningsanslutningen inom rimlig tid och det därmed inte längre är möjligt att få uppdaterade förbrukningsuppgifter från mätaren i efterhand via fjärravläsning. Endast genom att vidta åtgärder i god tid kan distributionsnätinnehavaren anses agera på det sätt som utvecklingsskyldigheten enligt 19 § kräver, då tillgången till mätuppgifter som grundar sig på den faktiska förbrukningen ska anses vara del av nätanvändarnas rimliga behov. Myndigheten påpekar att det för till exempel en kund som har ett börselavtal med timpris ska anses rimligt att kunna få sin fakturering korrigerad i efterhand baserat på den faktiska förbrukningen och dra nytta

¹ Energimyndigheten har i sin tidigare beslutspraxis från fall till fall tillämpat en motsvarande tidsgräns för att nätinnehavaren ska fullgöra sin skyldighet att utveckla nätet, se Energimyndighetens ärenden 2009/420/2018 samt 69/420/2016.

av till exempel elbesparingsåtgärder, vilket endast är möjligt då man erhållit uppdaterade uppgifter från eldriftsstället som grundar sig på den faktiska förbrukningen. Korrigering av uppskattade mätuppgifter som grundar sig på en kumulativ avläsning ska därmed betraktas som det sista alternativet. Myndigheten anser inte att det sagda begränsar nätt innehavarens rätt enligt elmarknadslagstiftningen att alltjämt uppskatta förbrukningen inom de situationer som lagen tillåter, utan kravet syftar till att vägleda nätt innehavarna att vara aktiva och verka för ett förfarande som uppfyller kundernas servicebehov.²

Energimyndigheten uppmanar distributionsnät innehavarna att omedelbart vidta åtgärder och vid behov rätta till sitt förfarande så att det följer denna anvisning. Om Energimyndigheten får kännedom om att en distributionsnät innehavare inte har rättat till sitt agerande, kan myndigheten vidta åtgärder med stöd av 9 § i tillsynslagen för att säkerställa att elmarknadslagstiftningen efterlevs. Myndigheten konstaterar att en bedömning av huruvida åtgärderna är tillräckliga och av tiden som det tar att vidta dem ska ske från fall till fall i tillsynen, men myndigheten anser det viktigt för bedömningen huruvida distributionsnät innehavaren har reagerat på problemet i den omfattning som krävs och i tillräcklig tid för att kundens rimliga behov av tjänsten ska uppfyllas. Såsom framförts tidigare anser myndigheten det också viktigt att kunderna aktivt informeras om eventuella störningar.

Energimyndigheten konstaterar i samband med detta att den däremot inte har behörighet att bedöma huruvida de uppskattade eller uppmätta avläsningarna som ligger till grund för faktureringen är korrekta, utan sådana meningsskiljaktigheter ska alltjämt avgöras som tvister i allmänna underrätter. Konsumentkunden kan också vända sig till konsumentrådgivningen och i sista hand föra sitt ärende till konsumenttvistenämnden för avgörande.

Tillämpade bestämmelser

Elmarknadslag (588/2013) 1 §, 18 §, 19 §, 22 § 1 och 3 mom., 57 §, 75 e §

Lag om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 6 §

Statsrådets förordning om utredning och mätning av elleveranser (767/2021) 6 kap. 8 §, 10 §

Arbets- och näringsministeriets förordning om det informationsutbyte som ska tillämpas vid handeln med el och vid utredning av elleveranser (839/2021) 3 kap. 11 § 2 mom.

Lag om Energimyndigheten (870/2013) 1 §

Distribution Distributionsnät innehavare

² Myndigheten har beslutat om skyldigheten att utveckla nätet i enlighet med 19 § i elmarknadslagen i ett ärende som rör mätning av elleveranser, 2685/040200/2022. Beslutet har inte vunnit laga kraft då tillsynsbrevet publiceras, utan rättskraften bör kontrolleras separat hos marknadsdomstolen.

energiavirasto
energimyndigheten

Tillsynsbrev

6 (6)

1943/040002/2023

För känne- Finsk Energiindustri rf
dom Lokalkraft rf